

1 Definice

Užití: k objasnění *významu* nějakého (používaného, příp. zavedeného) výrazu.

Zpřesňuje sémantickou stránku užívaného jazyka – *sémantické normování*.

definiendum – definovaný výraz

definiens – výraz vymezující, příp. zavádějící, obsah definovaného výrazu

Definiční rovnost

$$\text{DEFINIENDUM} =_{df} \text{DEFINIENS} \quad (1)$$

Definiendum ani definiens *nejsou nositeli pravdivostní hodnoty*. V přirozeném jazyce se používají výrazy jako: “znamená”, “je”, “nazýváme”, “rozumíme”, “je definováno jako” apod. Viz příklad 1.

Definiční ekvivalence

$$\text{DEFINIENDUM} \equiv_{df} \text{DEFINIENS} \quad (2)$$

Definiendum i definiens *jsou nositeli pravdivostní hodnoty*. Užívají se podobná slova jako v (1) a dále např. “právě tehdy, když”. Viz příklad 2.

Příklady 1 i 2 jsou definice v tzv. *normálním tvaru* (explicitní), příklad 2 je *kontextuální* definice.

Další typy definic:

syntetická Zavádí nový pojem pomocí pojmů základních nebo dříve definovaných. Zejm. deduktivní vědy. Dohoda, zkratka. Příklad 3.

analytická Objasňuje (zpřesňuje) již zavedené pojmy. Zejm. v běžné komunikaci. Má smysl uvažovat o pravdivosti definičních vět. Příklad 4.

nominální Objasňuje jazykový úzus, vysvětluje význam jazykové zkratky (ná-zvu). Překladové definice. Příklad 5 a 9.

reálná Vymezuje “reálný” objekt, seznamuje s podobou označované věci. Pří-klad 6.

induktivní Příklad 7.

rekurzivní Příklad 8.

1.1 Vlastnosti

1. souměrnost (definiendum \iff definiens)
2. objasnit obsah pojmu (ne jen význam slova)
3. definiens vyjadřuje podstatné znaky
4. definiens neobsahuje neurčité, metaforické výrazy
5. definiens nemá užívat negativní charakteristiku

1.2 Chyby

1. def. neznámým
2. def. kruhem (týká se zejm. soustavy definic)
3. úzká nebo široká definice

2 Příklady

Definice 1 *čtverec* \equiv_{df} *rovnostranný pravoúhlý rovnoběžník*

Definice 2 $(x \text{ je matka } y) \equiv_{df} (x \text{ je rodič } y) \ \& \ (x \text{ je žena})$

Definice 3 *Uspořádaná množina* A *se nazývá svazem, jestliže pro každé* $a, b \in A$ *platí, že množina* $\{a, b\}$ *má supremum i infimum.*

Definice 4 *Vraník* \equiv_{df} *černý kůň*

Definice 5 *Demokracie je vláda lidu.*

Definice 6 *Ledem rozumíme vodu v pevné fázi.*

Definice 7 *Formule výrokové logiky:*

1. *Každá výroková proměnná je formulí výrokové logiky.*
2. *Když* φ, ψ *jsou formule, tak i* $\varphi \wedge \psi, \varphi \vee \psi, \varphi \rightarrow \psi, \neg\varphi$ *jsou formule výrokové logiky.*

Definice 8 1. $(x \text{ je potomek } y) \equiv_{df} (x \text{ je dítě } y)$

2. $(x \text{ je potomek } y) \equiv_{df} \exists z ((x \text{ je dítě } z) \ \& \ (z \text{ je potomek } y))$

Definice 9 (Nominální legální) *Polovinou měsíce se rozumí 15 dní.*

Reference

- [1] M Jauris and Z Zastávka. *Základy neformální logiky*. S&M, 1992.
- [2] V Knapp and A Gerloch. *Logika v právním myšlení*. Eurolex, 2001.
- [3] M Peliš. *Logika*. Amos, 2002.
- [4] J Štěpán. *Klasická logika*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2001.
- [5] J Štěpán. *Logika a právo*. C.H.Beck, 2001.